

לקה טוב

פרשת יתרו התשס"ח

יצא לאור ע"י רשת מסודות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

4:46	הדלקת נרות שבת ניו יורק
6:17	מוצאי שבת
9:05	סוק"ש מג"א
9:41	סוק"ש גר"א
12:09	חצות

פנינים לפרשה

"וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ד' את ישראל ממצרים" (יה, א)
וישמע יתרו – מה שמועה שמע ובא (מנחות) ר"י אומר מלחמת עמלק שמע, שמע שמלחמה לה בעמלק מדור דור ויתרו דר בין העמלקים, לכן לקח את אשתו ובניו של משה והביאם אליו. ר"א המודעי אומר מתן תורה שמע ובא, שמע שלפני קבלת התורה אמר להם משה אל תיגשו אל אשה ועשה יתרו אותנו קל וחומר של משה ולא ישלח משה אחרי אשתו, לכן הביאה אליו. ר"א אמר קריעת ים סוף שמע ובא, שמע שמי ים סוף חזרו אחר פירודם כאילו לא נפרדו מעולם, וחשב שאולי אפשר גם להחזיר את צפורת למשה כאילו לא נפרדו. (כלי יקר)

וישמע יתרו – ואמרו שהי' אחד משלושת יועצי פרעה והם היו כנגד חב"ד, פרשת בלעם שהי' דבר ד' בתורה שבכתב, היא כנגד חכמה. פרשת הדיינים של יתרו היא כנגד בינה להבין דבר מתוך דבר בחינת תורה שבעל פה. וספר איוב נקבע בכתובים שנכתבו ברוח הקודש, והוא נגד דעת. (ר"צ הכהן)

וישמע יתרו – ואמרו ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. הלכה שאין מקבלים גרים בימות המשיח וגם לא קיבלו בימי דוד ושלמה, וחשב יתרו שעכשיו ישראל בגדולה לא ירצו לקבלו, אולם אחרי ששמע קריעת ים סוף, שגם שפחה זכתה לגילוי שכינה, ומלחמת עמלק, שעדיין יש להם לישראל מלחמת יצר הרע, אם כן גם הוא יוכל להתקרב וביקש שיקבלוהו. (רחמים צופים)

"ויצא משה לקראת חותנו, וישתחו וישק לו, וישאלו איש לרעהו לשלום ויבואו האוהלה" (יה, ז)

ויצא משה לקראת חותנו – לכבד את חמיו, כי איננו דרך כבוד שיצא לקראת אשתו. וישתחו... וישאלו איש לרעהו. פירש רש"י שמהשתחוה השתחוה שנאמר בו והאיש משה, ומיהו אין צריך ראי' כי לפי הדברים היוצא משתחוה לבא. ויבואו האהלה. ואחר כך ויספר משה לחותנו. מכאן שאין מספרים בדרכים. (פירוש הטור)

וישתחו וישק לו – משה השתחוה ונשק ליתרו. רש"י. אבל יתרו לא נשק למשה, שעל ידי נשיקתו של משה נתקרב יתרו לקב"ה אבל

יתרו לא נשק למשה, שלא ידברק רוחו של יתרו במשה.

וישאלו איש לרעהו – וברש"י איש זה משה שנאמר והאיש משה. איש בא על המיוחד שהוא איש פרטי בדבר ואינו מתרבה, שלשון רבים של איש הוא אנשים ולא אישים. כי שם איש בא על עצם וכמו איש בתרו לקראת רעהו, איש אל אחיו, וכן בכל מקום איש עומד בעצמו ואין לו צירוף אל זולתו, ולכן נקרא משה איש שהי' נבדל במעלתו מישראל, שעמד בעצמו ולא הי' לו צירוף אל אחר. (מהר"ל)

איש לרעהו – זה יתרו שאחר שנתגייר נקרא רעהו. ויבואו האהלה, לבית מדרשו של משה, לפתוח לו בעניני התורה והמצוות ובשכרם ובעונשם, כפי שחייבים לנהוג בגרים הבאים להתגייר. (עץ הדעת טוב)

"ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ד' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל. את כל התלאה אשר מצאתם בדרך, ויצילם ד'" (יה, ח)

ויספר משה לחותנו – והרי כבר נאמר ליתרו, אלא אולי לא האמין בגלל הפלגת העניינים וחשב שאולי מגזימים. ועוד שסיפר לו מה שלא שמע ולא יכול הי' לשמוע, שמת השר של מצרים ופקע לחלוטין נירם של מצרים מעל ישראל. (אוה"ח)

"ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ד' לישראל, אשר הצילו מיד מצרים" (יה, ט)
יחד יתרו – ואמר רש"י גר עד עשרה דורות לא תבזה גוי בפניו, והרי ראינו מביניהם צדיקים גמורים, לכן יש מפרשים עד עשר שורות של שערות לבנות, שהי' ישמעאל בן נתניהו שהרג לגדלי' בן אחיקם הי' דור שלוש עשרה לגר מצרי (ושלושה דורות ראשונים לא מונים). רש"י ורד"ק מונים חמש עשרה דורות. (ר"י מוינה)

אשר הצילו - אשר הציל את יתרו מגורלם של המצריים, מגורלם של בלעם ואיוב יועצי פרעה. (מהר"ל דיסקין)

"ויאמר יתרו ברוך ד' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה, אשר הציל את העם מתחת יד מצרים" (יה, י)
ויאמר יתרו ברוך ד' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה – ובמסכת ברכות למדו

מיתרו שהרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל מברך ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה, והרי יתרו לא ראה קריעת ים סוף, וצריך לומר שמכיון שראה שישראל ניצלו כרואה מקום הנס דומה.

(אבודרהם בשם ר' גרשום בר' שלמה)

ויאמר יתרו ברוך ד' אשר הציל אתכם – אמרו חז"ל שהי' זה גנאי לישראל שלא בירכו לקב"ה עד שלא בא יתרו. והרי ישראל אמרו שירה לפני שבא יתרו, אלא שהם נתנו הודאה על עצמם ולזה אין כל כך חשיבות. אבל יתרו נתן הודאה על אחרים (אשר הציל אתכם) והוא לא הי' משועבד במצרים, וזה דבר גדול.

(תפארת שלמה)

"והזהרת אתהם את החוקים ואת התורות, והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון" (יה, כ)
והזהרת אתהם את החוקים.... והודעת להם את הדרך ילכו בה – וממילא יקנאו פחות אחד בחברו ויריבו פחות. (מאור ושמש הרוקה)

והודעת להם את הדרך – ודרשו במס' ב"מ הדרך זו גמילות חסדים, שאמר הדרך בה' הידיעה, להלוח אחר מידותיו מה הוא מלביש ערומים וכו'. אשר ילכו. זה ביקור חולים, שמקיימה בהליכה בלבד בלי שום מעשה, כדמסיק שם בגמרא בבן גילו שנוטל אחד מששים מחוליו. בה, זו קבורה, כי המתעסק בקבורת המת אין תכלית עשייתה רק בה שאינו מצפה לתשלום גמול והוא חסד של אמת, מה שאין כן בשאר גמילות חסד. ואת המעשה. זה הדין. כי הנעשה על פי דין הוא המעשה הראוי ליעשות. אשר יעשון. זו לפנים משורת הדין, יעשון נאמר לשני בעלי הדין של אחד מהם יתראה לפנים משורת הדין, שהדבר תלוי בהם כי הדין לא יעשה לפנים משורת הדין בעל כרחם. (מהרש"א ב"מ)

את הדרך ילכו בה – זו קבורה. זה הי' למחרת יום הכפורים שמכפר להם חטא העגל אך המות שבוטל מהם בקבלת התורה חזר להם, שנאמר אכן כאדם (כאדם הראשון) תמותון. וזהו שנאמר כאן את הדרך ילכו בה, דרכו של כל אדם למיתה.

ולא צריך הי' להזהיר אותם על גמילות חסדים כי לא היו בהם אביונים (ח"ח אהבת חסד)

ואת המעשה אשר יעשון – ואמרו במס' ב"מ אשר יעשון זו לפני משורת הדין, ולא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דבריהם על דין תורה. והיקשו בתושי והרי אמרו שמפני שנתה חנים חרבה, ותירצו שזה זהו גרם. והסביר ר"ז מוולוז'ין שכל זמן שהם הלכו לפני משורת הדין הלך עמהם הקב"ה גם כן לפני משורת הדין במידה כנגד מידה, אך משהעמידו דבריהם על דין תורה נהג עמהם הקב"ה גם כן בדין, וחרבה ירושלים. (ר"א לפיאן)

"ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים, אנשי אמת שונאי בצע, ושמת עליהם שרי אלפים, שרי מאות, שרי חמשים ושרי עשרות" (יח, כא)
יראי אלקים – אנשי אמת, שונאי בצע. ראה כמה גדולה מעלת המידות שלא נשתבחו נח, אברהם, יצחק. ויעקב בתוארי החכמה כי אם בתוארי המידות, נח איש צדיק, אברהם הי' תמים. יעקב איש תם, ומשה רבנו ע"ה ענו מאד, להורות כי עיקר החכמה יושר המידות, אין האילן עיקר אלא הפרי. וכן דרשו שכל טוב לכל עושיהם, לא ללומדיהם אלא לעושיהם. (ר' בחיי)

שונאי בצע – ומפרש הרמב"ן אנשים שבטבע לא יוכלו לסבול עושי, וישתדלו להציל עשוק מיד עושקו גם מחמת טבעם. ולכאורה הרי אמרו שלא יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר אלא אפשי ואפשי אלא שהתורה אסרתו, אלא, במצוות חוקיות שבין אדם למקום גדולה היא המצוה שהוא עושה נגד טבעו ורצונו, ועל פי זה יש לחלק גם לגבי השכר שבמצוות חוקיות שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ובמצוות צדקה ומעשר, שהם בין אדם לחברו, מקבל שכר בעולם הזה ואפילו אינו עושה לשמה.

ושמת עליהם שרי אלפים. יתרו אמר לשון שימה כמשמעו, תשים אותם בין ברצונם ובין שלא ברצונם, אולם אצל משה רבנו ע"ה כתוב ויתן אותם ראשים על העם, שנמלכין בצבור לפני שממנין פרנס עליהם. (מהר"ל דיסקין)

שרי אלפים שרי מאות – שרי חמשים שרי עשרות, ארבעה שרים כנגד ארבע עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשי, למעלה אלפים ולמטה מהם המאות ועד לעשרות, שיהי' כח בדיינים לעורר מעולם האצילות עד העולם הזה. (תפארת שלמה ע"פ האר"י ז"ל)

"אם את הדבר הזה תעשה, וציון אלקים, ויכלת עמוד, וגם כל העם הזה, על מקומו יבא בשלום" (יח, כג)
ויכלת עמוד – מרמז משה רבנו ע"ה בו כח לקבל הנבואה מעומד וכנאמד עמוד עמדי, ושאר הנביאים היו נופלים על פניהם. (אוה"ח בשם הזהר)

ויכלת עמוד – בדרך רמז, קיימא לן דדיינין בשיבה ובעלי דין בעמידה לכן כל זמן שהי' משה דן כל היום הי' מוכרח לשבת ולא הי' יכול לעמוד אבל כשיהיו עוד דיינים לדון תוכל לעמוד, ולפי פשוטו אמר לו שתוכל לנוח מן הדין שלא תצטרך לדון כל היום, מה שאין כן עתה. (טעמא דקרא)

"וישמע משה לקול חותנו, ויעש כל אשר אמר" (יח, כד)

וישמע משה לקול חותנו – לשמוע בקול פירושו לקבל את הדברים, לשמוע לקול פירושו ששם לב לדברים ושקלם בפלס שכלו. (מלבי"ם)

"ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אותם ראשים על העם. שרי אלפים שרי מאות, שרי חמשים ושרי עשרות"

(יח, כה)
ויבחר משה אנשי חיל – לא הביט על כל ארבעת הדברים שאמר יתרו רק על אנשי חיל, כי אנשי חיל רומז שמכירים שמצד עצמם אין להם כח לעשות חיל רק השי"ת נותן להם כח, והואיל ומכיר שמעצמו אין לו כח לכן מושיע לו השי"ת, שכחו נקרא על שמו, ובוזה נכללו כל ארבעת הדברים. (מי השילוח)

"וישלח משה את חותנו, וילך לו אל ארצו" (יח, כז)
וישלח משה את חותנו – ליווה בכבוד אף על פי שהלך לבדו. ומכאן שיוצא משה לקראת חותנו לכבודו של יתרו יצא. (נצי"ב)

"בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני" (יט, א)
בחודש השלישי – אין ראוי לנתנת התורה כי אם החודש השלישי, כי הזמן מתחלק לעבר ועתיד והשלישי ממוצע ביניהם ומחברם. (מהר"ל)

בחודש השלישי.. באו מדבר סיני – ובמדרש, שהיו צריכים להתרפא לכן חיכה להם חמשים יום, ולכאורה הרי העיד עליהם הקב"ה שמאמינים הם ולא שינו שמם ולשונם, וראו שנים עשר חודש ניסי מצרים וקריעת ים סוף, ואף על פי כן היו זקוקים לעוד חמשים יום, רואים מזה שבשביל לקבל את התורה צריך לבטל את הגוף לחלוטין ובמקום שנגמר השכל האנושי שם מתחילה התורה, והיו צריכים לשבעה שבועות ולאכילת מן, שהוא לחם אבירים, למען יהיו ראויים לקבלת התורה. (ר"ר מלמד בשם המשגיח)

"ויבאו מדבר סיני" (יט, ב)
ויבאו מדבר סיני – מה מדבר ריק מכל מעדנים כך אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שמונע עצמו מכל מעדנים. (משנה ר"א)

ויחן שם ישראל – כאיש אחד בלב אחד. רש"י. ויחן מלשון חן, שכל אחד מישראל נשא חן בעיני חברו ועל ידי זה זכו למתן תורה. (הרבי מוורקה)

ויחן שם ישראל נגד ההר – על ידי שישבו ישראל נגד ההר פסקה זוהמתן שהיתה מתמרקת יום יום עד תורה ביום הששי שאז קיבל משה את התורה לישראל. וזהו מה שאמר בעל ההגדה אילו קירבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, לכאורה באו להר סיני לקבל התורה אולם לפי דברינו דבר גדול קנו שם שפסקה זוהמתן. (אלשיך שמיני)

ויחן שם ישראל נגד ההר – ומשה עלה אל האלקים. כי ישראל הם גוף אחד ופרצוף אחד רק שהצדיק והתלמיד חכם הם בחינת הראש וההמונים הפחותים הם בחינת

הרגליים, וכשם שאם יעלה אדם על ראש הר הלא הרגליים הם העולים ועם זה גם הראש מתרומם יותר מאשר קודם, לפי שכל הגוף אחד ובעלות הרגליים למקום גבוה יתרומם הראש וברדת הרגליים לבור עמוק גם הראש נשפל וכך הענין בישראל, ויחן שם ישראל נגד ההר שעשו תשובה, ומשה עלה אל האלקים, כי בהינשא כללות הדור שהם הרגליים נתרומם משה רבנו יותר ויותר. (ערבי נחל בשם תוי"ט)

"ומשה עלה אל האלקים, ויקרא אליו ד' מן ההר לאמור, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" (יט, ג)
ומשה עלה אל האלקים – כביכול נתעלה מידתו על מידה של מעלה, תדע, שהרי משה גזר גזירה ואם בריאה יברא ד' ולא ביטל הקב"ה גזירתו שנאמר ותפתח הארץ את פי, והקב"ה גזר גזירה וביטלה משה, שאמר סלח נא ומיד ויאמר ד' סלחתי כדברך. (ילקוט פתרון התורה)

כה תאמר לבית יעקב – הקדים הנשים לאנשים כי אומר אחר כך ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. והעיקר להזהר במאכלות אסורות שנאמר עליהם וניטמתם בם ונאמר ואנשי קודש תהיון לי בשר בשדה טריפה לא תאכלו, וזה תלוי יותר באשה שאל תביא לביתה דברים אסורים ומסופקים ולא תיקח מכל הבא לידה, לכן הקדים הנשים. (שערי שמחה)

כה תאמר לבית יעקב – בלשון רכה. ותגיד לבני ישראל. דברים כגידין. מדרש. ופירושו שתחילה יאמר להם לישראל מתן שכרן של מצוות כדי למשכם לקבל את התורה ורק אחר כך יגיד להם עונשים של עבירות. (בית הלוי)

"אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" (יט, ד)
אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים – קודם שנבחרו ישראל נענשו העכו"ם על חטא עצמם אבל מפני שאומה אחת משלה על חברתה לא נענשו אבל משנבחרו ישראל נענשו כל מי שמעיק להם, וכן אבימלך נענש על מה שהעיק לאברהם וכן פרעה נענש על ששעבד בישראל. (מי השילוח)

ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי – נמשלו ישראל ליונה ונמשלו לנשר שיש בו כל הסימנים של עוף טמא; לרמז למה שאמר רבי מאיר בין כך ובין כך (בין שאתם בגדר יונה ובין שאתם בגדר נשר) אתם קרויים בנים. (חתם סופר)

ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי – ובהמשך ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. ומדרש חזית: מהו בעטרה שעטרה לו אמו, משל למלך שהיתה לו בת יחידה והי' מחבבה ביותר, מתחילה קרא לה בת, שימעי בת וראי, אחר כך קרא לה אחותי פיתחי לי אחותי רעיתי, אחר כך קרא להם אמי, הקשיבו אלי עמי ולאומי, ולאמי כתיב. ואין זה ענין של חיבה כי יותר מחבב אדם בתו

מאשר אחותו, אלא בממשלה: האב מושל בבתו אבל אח ואחות שוין, כך תחילה בימי אברהם הי' בגדר בת, אחר כך בימי יצחק קרא לה אחותי, שאמר לו הקב"ה גור בארץ הזאת ואהי' עמך כביכול שוין. ובזמן יעקב קראו אס. צדיק מושל ביראת אלקים. וכך גם כאן: תחילה ואשא אתכם על כנפי נשרים, כאמן הנושא את היונק, אחר כך ואביא אתכם אלי, שוים אלי כביכול, ואחר כך ממלכת כהנים, אני גוזר גזירה וצדיק מבטלה. (כלי יקר)

ואביא אתכם אלי – למרה, ששם פרעו את המילה, שבמצרים מלו ולא פרעו מפני טורח הדרך, שהיו עתידין לצאת. ועתה, אחרי שאתם מולים. אם שמוע תשמעו בקולי. אתם יכולים לקבל התורה ושמתם את בריתי. לדורותיכם. והייתם לי סגולה. בברית מילה ובתורה.

”ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים, כי לי כל הארץ” (יט, ה) ועתה אין ועתה אלא לשון תשובה כי כשהאדם רוצה לעשות תשובה בא אליו יצר הרע ואומר לו והרי אתה מלא פשעים והאיך תעשה תשובה, אך האמת שהאדם צריך לומר מה שעבר עבר ומעתה אני רוצה לשוב בכל לבבי. (עבודת ישראל)

אם שמוע תשמעו בקולי – הוא הפטש של תורה. ושמתם את בריתי. זה הדרש של תורה. והייתם לי סגולה. זה הרמז של תורה. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. זה הסוד של תורה. וביחד פרדס שהתורה נדרש בו. (מהרש"א עירובין)

והייתם לי סגולה – שכל ישראל יעסקו בתורה, ואם תאמר ומי יעסוק בצרכי ישראל, כי לי כל הארץ יש שבעים אומות ועם בני ישראל הם מעטים מולם, על כן צריך שיהיו כולם עובדי ד'. (מהר"ל דיסקין)

סגולה – סגולה אבן טובה, וידוע שככל שהאבן גדולה יותר ערכה היחסי גדול יותר לאין שיעור: הוא הדבר בכל אחד מישראל שערכו עולה לאין ערוך כשהוא מצטרף ומתבטל לכלל ישראל. (הח"ח)

סגולה מכל העמים – אף אם ח"ו יקלקלו אחרי שקיבלו את התורה גם כן יהיו סגולה בלי שום טעם, וכנאמר הלא אח יעקב לעשו: אף אם ח"ו יעקב יעשה מעשי עשו, או אם עשו יעמיד פנים במעשיו כיעקב, מכל מקום ואוהב את יעקב כדבר סגולה (שאין לו טעם) וזה יהי' אף בגלות וזה פירושו מכל העמים, אף שתהיו בתוך העמים. לדור המדבר הוא אומר אחר כך ואתם תהיו לי ממלכת כהנים כמו כהנים, שאכלו מן והיו פנויים כל ימיהם לתורה, ועם קדוש. כמו שאמר קרח כי כל העדה כולם קדושים, וכיון שנתבנו דבריו בתורה מסתבר שהאמת כן, שלא היתה כותבת התורה דברי בדאי. (ר"צ הכהן)

”ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל” (יט, ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש – זה נאמר לפני מתן תורה ואחר כך יש פרשת

קדושים תהיו ואין מצוה זו נמנית בתרי"ג, כי עניני קדש עצמך במותר לך אינו מצוה אלא מגלה שיש לו נחת רוח מזה, וכדברי הר"ן על נסיון העקידה שנאמר קח נא לשון בקשה, איני מצוך, וזה הי' עיקר הנסיון. כך גם בענין זה וכמשל בתנא דבי אליהו על מלך שבנה מבוי ובתוכו חצר ובחצר פשפש קטן היוצא למישורים גדולים ששם אפשר לקבל פני המלך, ומי שאוהב את המלך מצער גופו ונכנס לפשפש קטן וכו'. (נתיבות שלום)

הליכות והלכות

מקצת דיני בורר

בורר בשבת הינו אחד מאבות המלאכה, הבורר בשוגג חייב חטאת. מעצם הגדרתו, בורר הינו הפרדת שני דברים המעורבים יחדיו. מותר לבורר מתערובת רק בתנאים מסויימים, שקבעו חכמים ואף נתנו בהם סימן. אי"ל משולש: **א** אוכל מתוך הפסולת (אוכל) **י** בידו ולא בכלי (יד) **ל** לאלתר ולא לאחר זמן (לאלתר) להלן הסבר התנאים הנ"ל:

אוכל מתוך פסולת – פירושו שמוציא את האוכל ומניח הפסולת, ואפילו האוכל מרובה מן הפסולת. יש לציין שפסולת אין פירושה דווקא פסולת, אלא כל אוכל, שאינו מעוניין בו כרגע. נחשב פסולת למשל: אם מישמשים ושזיפים מעורבים זה עם זה והוא מעוניין דווקא בשזיפים, אסור לו להוציא את המשמש ע"מ שיישארו השזיפים. אלא חייב להוציא את השזיפים. הרי המשמש לגביו נחשב פסולת.

וכן פעמים שיש איסור אפילו שניהם אוכל כגון **מינון**, אוכל כגון לאחר ארוחה נשאר ארוז עם עוף ביחד אסור למיין דהינו להחזיר את העוף למקומו ואת הארוז למקומו כיון שזה בורר לא לצורך אכילה עכשיו. וכן בדברים הדומים לזה.

בידו – תנאי שני, שיברור בידו ולא בכלי ברירה כגון נפה, כף או מזלג נחשב בידו, ולא נחשב ככלי. אך אם לוקח אותם בתור כלי ברירה. למשל, שומן שצף על אוכל שאינו יכול להוציא בידו ומוציאו בכף, אז נחשבת הכף בתור כלי ואסור. ומלבד הבעיה שהוצאת שומן נחשבת כפסולת מתוך האוכל. לכן מותר להוציא שומן רק אם יוציא מרק ביחד איתו, שאז אין זה נחשב שמוציא פסולת מהאוכל, אלא מוציא פסולת ואוכל מאוכל ומותר.

לאלתר – פירושו סמוך לסעודה סמוך נחשב עד כשעה לזמן הסעודה. אבל יותר מוקדם מכך אסור. אם הסיודור והברירה אורכים זמן רב כגון סעודת ברית, אז מסתכלים על זמן **סיום** ההכנה. ואם זה סמוך אזי מותר, אפילו אם התחיל יותר משעה לפני הסעודה. ויש פוסקים שסוברים שצריך לגמור עד חצי שעה לפני הארוחה ומותר להכין את כל צרכי הסעודה אפילו מנות אחרונות שיוגשו לאחר יותר משעה כיון שזה סמוך להתחלת הארוחה.

לא נאמר דין בורר אלא רק בשני מינים נפרדים, אבל במין אחד לא נאמר. מין אחד פירושו מאותו המין, בין גדולים בין קטנים. (כשיש חתיכות עוף גדולות וקטנות, מותר להוציא קטנות למרות שהוא מעוניין בגדולות. כל זאת בתנאי שהם מבושלים באותו בישול. ברם, עוף צלוי ועוף מבושל נחשבים לשני מינים ואסור לבורר). קילוף פירות או ירקות גם נחשב בתור בורר ולכן יש לקלף סמוך לאוכל אבל הוצאת עור העוף או עור הדג לא נחשבת בתור ברירה כיון שדנים את זה כמין אחד.

ולגבי עצמות הדג: ישנה מחלוקת בן הפוסקים; ישנם האוסרים וטוענים שזה נחשב בורר ולכן נהגו לעשות דגים טחונים בשבת אבל דעת ח"בן איש חי" זצ"ל ועוד פוסקים שזה נחשב דרך אכילה ולכן מותר להוציא אותם לפני אכילה.

דין בורר נאמר גם בכלים ולא רק באוכל. לכן אם מעורבים מזלגות וסכינים ומעוניינים בסכינים, אסור להוציא המזלגות ע"מ שיישארו הסכינים אלא מוציאים את הסכינים בלבד, כיון שאותם הוא רוצה ונחשבים כאוכל מן הפסולת.

ולכן אם מעורבים סכינים ומזלגות יחד אין לסדר אותם בפרד רק לפני אכילה ולא לילה קודם כגון שרוצים לערוך את השולחן מליל שבת לשבת בבקר.

להלן כמה דוגמאות מעשיות:

אדם אוכל מזון בצלחת ובה ארוז, בשר ועוף ונשארות לו העצמות בצלחת, אסור לו להוציא אותם אם מונחות יחד עם הארוז, אלא יוציא את הארוז וממילא יישארו העצמות. כל זאת בתנאי שישתמש בארוז באותו זמן ואינו מפרידו כדי לאחסנו במקרר. (עיין לעיל: לאלתר).

אם נפל גרגיר לימון לתוך הסלט, אסור לו להוציא אלא יוציא מעט סלט איתו, בכדי שלא יפריד את הגרגיר שהוא פסולת, מהסלט שהוא אוכל, וכן אם נפל זבוב לכוסו, יוציא עם מעט משקה ולא יוציא לבדו.

מעשה חכמים

הרב ר' אהרן הכהן, חתנו הבכור של רבינו החפץ חיים, בהיותו אברך סמוך על שולחן חותנו נחל פעם אכזבה בהשתדלותו להשיג משרת רבנות בעיר מסוימת. הצטער על כך ר' אהרן ביותר והשיח את לבו בפני חותנו. החפץ חיים דבר על לבו והצביע לפניו על כובד העול וגודל האחריות שברבנות, עד שאין זה כדאי להצטער ולהתמרמר בשל אי קבלת משרת רבנות. ברם דעתו של ר' אהרן טרם נחה בזאת.

משעברו ימים והחפץ חיים הכיר בחתנו שצערו עוד לא פג, הציע לפניו לספר לו מאורע שאירע לו בתקופה הקצרה שבה כיהן כרב בעיירתו רדין ושהיווה גם אחד הגורמים לעזיבתו את הרבנות, אך בתנאי שיקבל ר' אהרן על עצמו ויבטיח לו נאמנה לבל יספר זאת לשום איש כל עוד שהוא – החפץ חיים – נמצא בחיים. ר' אהרן הבטיח והחפץ חיים סיפר לו את המאורע דלקמן:

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלמים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלול וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

כנפי נשרים. זה יום הר סיני. ואביא אתכם אלי. זה בית עולמים. (מכילתא)

אם שמוע תישמעו התחיל אדם לשמוע הכל נוח לו: שמע אדם קמעא משמיעין אותו הרבה, שמע אדם דברי תורה משמיעין אותו דברי סופרים. ושמרתם את בריתי. ח"א ברית מילה ח"א ברית שבת וחכמים אומרים זו ברית ע"ז. והייתם לי. מיוחדים לי עוסקים בתורת, עוסקים במצוותי. סגולה. מה סגולתו של אדם חביבה עליו כך ישראל חביבין עלי.

לילה – (ביקש שיצאו מיד) אמר לו האלקים (למשה) בלילה אתה מוציא את בני, לא תוציא לבני בלילה אלא יצאו בראש גלוי בחצי היום, ועל אותה שעה נאמר ובני ישראל עשו כדבר משה, נתפזרו בכל ארץ מצרים לקיים ושאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה, ומשה הי' עסוק בעצמות יוסף ובכלי המשכן שהכין יעקב אבינו, ועל אותה שעה אמר דוד ישמח צדיק כי חזה נקם. (רבה)

לדונני בגיהנום בעוון האכלת טריפות, טענתי שכבר נתכפרתי בקנס של הנרות, שאתה, רבי, הטלת עלי. טען לעומתי הקטיגור, שהקנס לא בא לשם כפרה אלא לשם עונש גרידא. הוחלט איפוא לשאול את פיך על כוונתך. ומאחר שתשובתך היתה שלא התכוונת לשם כפרה יהיה עלי ענה לעבור יסורי גיהנום קשים כדי להצרף ולהזכך מאותו עוון וי לי, וי..."

מכיון שעול הרבנות בכללו היה למורת רוחי, הרי לאחר מעשה זה, כשהקיצותי משנתי, גמלה אצלי ההחלטה להסתלק מן הרבנות. הלא תראה, איפוא, ר' אהרן יקירי, מה גדולה ונוראה היא האחריות הכרוכה ברבנות", סיים החפץ חיים את שיחתו. (החפץ חיים רמ"מ ישר)

מדרשי חכמים

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל – ערב שבת עמדו ישראל בהר סיני ערוכים האנשים לבד והנשים לבד, אמר לו הקב"ה למשה לך אמור לבנות ישראל אם רוצות לקבל התורה, שדרכם של האנשים שהולכים אחר הנשים, וענו כולם פה אחד כל אשר דיבר ד' נעשה ונשמע. (פדר"א)

אתם ראיתם – לא מפי עדים ולא מפי כתב ולא מפי מסורת אני אומר לכם. אשר עשית למצרים. אף על פי שהמצרים עובדי ע"ז ומגלי עריות ושופכי דמים לא נפרעתי מהם אלא מפניכם ובשבילכם. ואשא אתכם על

אירע באותו פרק, שאחד הקצבים נתפס במכירת בשר טריפה. כמוכן הועבר מיד מחזקתו. הלה בא לפניו והביע את חרטתו על מעשהו, הבטיח כל הבטחות שבעולם שלא ישוב עוד לכסלה ובדמעות עינים התחנן שאחזירו להכשרו. מאחר שנוכחתי שהלה מתכוון ברצינות ומאיך היה נתון במצוקה וספלי היו תלויים בו, שיתפתי מדת רחמים לדין והחזרתיו לכשרותו ואילו על חטאו קנסתיו לנדב לבית המדרש פוד (ארבעים ליטרא) של נרות. הקצב לא האריך ימים לאחר אותו מעשה וכעבור זמן קצר הלך לעולמו וכל מה שאירע עמו ירד מעל הפרק.

באחד הימים אני לומד כדרכי בעזרת נשים שליד בית הכנסת, נפלה עלי תרדמה ובחלומי והנה שלשה אנשי צורה מופיעים לנגד עיני הגדול שביניהם פונה אלי בשאלה: "ר' ישראל מאיר, הלא תזכור את המאורע באותו קצב שקנסתו לנדב לצדקה פוד של נרות. אמור נא איפוא, לשם מה התכוונת בקנס זה, האם רק בתור עונש, למען יזהר להבא, וכן לטובת הצבור, למען ישמעו וייראו, או גם למען תהיה לנענש כפרה על עוונותי?". נדהמתי מאד, כך שלא מצאתי מלים בפני. ברם ראש המדברים הרגיעני ואמר שימתנינו לי עד שתשוב דעתי אלי. נתתי לב להיזכר באותו ענין ולבסוף השיבותי, שעד כמה שהנני זוכר הרי הטלתי עליו את הקנס לשם עונש ולא לשם כפרה. האורחים הודו לי על תשובתי ונפטרו ממני.

כשהתעוררתי מתרדמתי היה ראשי כבד עלי ועשתונותי נבוכים מבלי למצוא מרגוע לנפשי. חזרתי לתלמודי ושוב נפלה עלי תרדמה.

הפעם הופיע לפני הקצב הנדון כשהוא כולו רצוף ומדוכדך ובקול בוכים החל טוען כנגד: "אוי, רבי, ראה מה עוללת לי בתשובתך לבית דין של מעלה. כשעמדתי בדין והקטיגור תבע

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כב שבט רבי יהודה זאב סגל ראש ישיבת מנצ'סטר רבי מנחם מנדל השרף מקוצק שקיעה 5:09	כא שבט רבי יחיאל יהושע רבנוביץ האדמו"ר מביאלה	כ שבט רבי עובדיה הדאיה מח"ס ישביל עבדי	יט שבט	יח שבט רבי בנימין ביוגוש פינק ראש ישיבת מיר	יז שבט רבי דוד ועקנין מח"ס ודבר דוד רבי חיים פלאנץ חיבר כשמונים ספרים	טז שבט רבי יונה נבון מח"ס נחפה בכסף שקיעה 5:01

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה